

ΓΝΩΜΗ
ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.
ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ
«ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΑΜΕΣΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ, ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η Ο.Κ.Ε. μετά από την αποστολή από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης του νομοσχεδίου με θέμα : **«Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις»** αποφάσισε να γνωμοδοτήσει επί του παραπάνω Σχ/Ν.

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τους κ.κ. **Γεώργιο Τσατήρη, Παναγιώτη Συριόπουλο και Ιωάννη Λυμβαίο.**

Ως πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο **κ. Γ. Τσατήρης, μέλος της Ε.Ε. της Ο.Κ.Ε.** Στις εργασίες της Επιτροπής Εργασίας μετείχαν ως εμπειρογνώμονες οι κ.κ. **Γαβριήλ Αμίσης, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων ΤΕΙ Αθήνας και Γεώργιος Θανόπουλος Διεθνολόγος – Ερευνητής του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.** Από πλευράς Ο.Κ.Ε. συμμετείχε και είχε τον επιστημονικό συντονισμό η **κα Μαρία Ιωαννίδου, επιστημονική συνεργάτης της Ο.Κ.Ε.**

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τρεις (3) συνεδριάσεις ενώ η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίασή της στις 2 Απριλίου 2015.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., αφού ολοκλήρωσε τη συζήτηση για το θέμα στη συνεδρίαση της 12^{ης} Μαΐου 2015, διατύπωσε την υπ' αριθ. 304 Γνώμη της.

Α. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το υπό αξιολόγηση σχέδιο νόμου περιλαμβάνει **32 Άρθρα** διαρθρωμένα σε **3 Κεφάλαια**.

Το **Κεφάλαιο Πρώτο (Άρθρα 1-4)** περιλαμβάνει ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων.

Ειδικότερα, το **Άρθρο 1** προβλέπει τη δωρεάν επανασύνδεση και παροχή ηλεκτρικού ρεύματος έως 300kwh μηνιαίως σε νοικοκυριά που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Επίσης προβλέπει τη σύναψη σύμβασης μεταξύ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης με τους παρόχους ηλεκτρικής ενέργειας για τους όρους και τις προϋποθέσεις ρύθμισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών των δικαιούχων.

Το **Άρθρο 2** προβλέπει τη χορήγηση επιδόματος ενοικίου σε έως 30.000 νοικοκυριά που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Το παρεχόμενο επίδομα, το οποίο δεν υπερβαίνει μηνιαίως τα 70 ευρώ ανά άτομο ή τα 220 ευρώ ανά πολυμελή οικογένεια, είναι αφορολόγητο και ακατάσχετο, δεν υπόκειται σε κρατήσεις, δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη σε πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για το ΕΚΑΣ ή άλλες παροχές κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα. Μπορεί ωστόσο να συμψηφίζεται με οφειλές προς το Δημόσιο και τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Το **Άρθρο 3** προβλέπει την χορήγηση για το 2015 επιδότησης με εκπτώτικα κουπόνια ή άλλο ηλεκτρονικό τρόπο για την προμήθεια ειδών σίτισης σε φυσικά πρόσωπα που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας.

Το **Άρθρο 4** προβλέπει ότι των παροχών των **άρθρων 1-3** εξαιρούνται όσοι ήδη ωφελούνται από προγράμματα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Βοηθείας για τους Απόρους και από το θεματικό στόχο 9 των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και με το **Άρθρο 5** παρέχεται η εξουσιοδότηση προς τους συναρμόδιους υπουργούς για την έκδοση των κοινών υπουργικών αποφάσεων με τις οποίες ρυθμίζονται όλα τα αναγκαία για την υλοποίηση των παροχών του Κεφαλαίου ζητημάτων.

Το **Κεφάλαιο Δεύτερο (Άρθρα 6-28)** αφορά ρυθμίσεις σχετικά με την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών Οργάνων.

Ειδικότερα, προβλέπεται η σύσταση, οργάνωση και λειτουργία Γενικής Γραμματείας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (ΓΕ.Γ.ΚΑ.Δ) (**Άρθρα 6-14**).

Το **Άρθρο 15** καταργεί τις διατάξεις της παραγράφου ΙΓ του άρθρου πρώτου του ν.4152/2013 που αφορούν στη σύσταση θέσης και τη λειτουργία Εθνικού Συντονιστή για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς.

Το **ΑΡΘΡΟ 16** προβλέπει τη σύσταση Γενικής Γραμματείας για την υποβοήθηση του έργου του Κυβερνητικού Συμβουλίου Οικονομικής Πολιτικής (ΚΥ.Σ.Οι.Π.) με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης. Στο ίδιο διάταγμα καθορίζονται η διάρθρωση, ο αριθμός και οι ειδικότητες του προσωπικού και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.

Το **Άρθρο 17** ορίζει ότι το σύνολο των μετατασσόμενων, αποσπώμενων και διοριζόμενων υπαλλήλων στις δύο νέες Γραμματείες δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τριάντα (30) για καθεμία εξ' αυτών, εκ' των οποίων ο αριθμός των μετακλητών ειδικών συμβούλων και συνεργατών δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δεκαπέντε (15).

Τα **Άρθρα 18-28** αφορούν στην τροποποίηση διατάξεων της νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα και την ολοκλήρωση της αναδιάρθρωσης του Κυβερνητικού σχήματος.

Το **Κεφάλαιο Τρίτο** του σχ/ν (**Άρθρα 29-32**) περιλαμβάνει λοιπές ρυθμίσεις επείγοντος χαρακτήρα. Ειδικότερα, το **Άρθρο 29** ρυθμίζει θέματα μεταφοράς μαθητών και τα **Άρθρα 30-31** προβλέπουν την παράταση της χορήγησης ασφαλιστικών παροχών σε συγκεκριμένες κατηγορίες ασφαλισμένων. Τέλος το **Άρθρο 32** ορίζει την ισχύ των νέων διατάξεων από τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε. ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΜΙΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

1. Θέσεις της Ο.Κ.Ε. για μία Εθνική Στρατηγική καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

Η Ο.Κ.Ε. έχει επανειλημμένα διατυπώσει τις προτάσεις της¹ για τη χάραξη ολοκληρωμένης Εθνικής Στρατηγικής κατά της φτώχειας στην Ελλάδα, με βάση τις ακόλουθες αρχές:

1. Ένα ολοκληρωμένο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας οφείλει να αντιμετωπίζει, μεταξύ άλλων, και τις συνέπειες της φτώχειας σε σημαντικές ομάδες του πληθυσμού, που δεν ανήκουν στους παραδοσιακούς αποδέκτες της πρόνοιας (άτομα με ειδικές ανάγκες, κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες κ.λπ).
2. Όμως ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα κατά της φτώχειας δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά στις πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας αλλά πρέπει να είναι πολυσύνθετο και να συνδέεται οργανικά με την αναπτυξιακή πολιτική, τις πολιτικές απασχόλησης, εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, τις πολιτικές υγείας, στέγασης και ενίσχυσης της παιδικής ηλικίας και της μητρότητας και τις περιφερειακές πολιτικές.
3. Ο σχεδιασμός μιας σύνθετης και σφαιρικής πολιτικής κατά της φτώχειας προϋποθέτει:
 - μια προσπάθεια εξαντλητικής διερεύνησης και εντοπισμού των πραγματικών αιτιών που έχουν παραγάγει ή παράγουν τη φτώχεια στην Ελλάδα,
 - αποδοχή μιας συγκεκριμένης μεθοδολογίας μέτρησης της φτώχειας που θα οδηγεί σε:
 - μέτρηση της έκτασης της φτώχειας (below poverty line)
 - μέτρηση της έντασης (intensity) ή του βάθους (depth) της φτώχειας
 - μέτρηση του βαθμού κρισιμότητας (severity) της φτώχειας.

¹ Βλ. Γνώμες της Ο.Κ.Ε. υπ' αριθμ. 16 (1998), 41(2000), 189(2007), 210(2009), 301 (2014).

4. Η χάραξη ενός τέτοιου προγράμματος θα πρέπει να πειθαρχεί σε τρεις κανόνες: τον κανόνα της ενιαίας στόχευσης όλων των επί μέρους μέτρων, τον κανόνα του συνολικού αποτελέσματος και τον κανόνα του ενιαίου σχεδιασμού.
5. Οποιοσδήποτε σχεδιασμός αντιμετώπισης της φτώχειας για να είναι αποτελεσματικός, οφείλει να έχει διπλή διάσταση: κατασταλτική (δηλ. λήψη μέτρων άμεσης ανακούφισης των φτωχών και παροχής σε αυτούς της δυνατότητας ικανοποίησης των επειγουσών αναγκών τους) και προληπτική (δηλ. εφαρμογή πολιτικών ελαχιστοποίησης των ανισοτήτων και της περιθωριοποίησης συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων).
6. Απαραίτητο στοιχείο για την αποτελεσματικότητα μιας τέτοιας πολιτικής, είναι να συνοδεύεται από περιοδική μέτρηση και αξιολόγησή της.
7. Η διαπίστωση του εάν ένα κράτος έχει σημειώσει μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό επιτυχίας στην πολιτική του κατά της φτώχειας εκτιμάται με δύο τρόπους: με σύγκριση των δεικτών του με τους αντίστοιχους δείκτες άλλων κρατών για το ίδιο χρονικό διάστημα ή με σύγκριση των πραγματικών δεικτών με εκείνους που αναμένονταν να επιτευχθούν κατά την κατάστροψη της πολιτικής κατά της φτώχειας.
8. Βασικό εργαλείο για την καταπολέμηση της φτώχειας αποτελεί η **πολιτική του «ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος» (guaranteed minimum income)**, το οποίο οφείλει να λειτουργεί στο πλαίσιο μιας συνολικής πολιτικής, που θα στοχεύει στην οικονομική και κοινωνική επανένταξη όσων λαμβάνουν αυτήν την παροχή και όχι ως εργαλείο απλής παροχής οικονομικής βοήθειας προς τους φτωχούς.
9. Σταθερή στόχευση μιας αποτελεσματικής πολιτικής κατά της φτώχειας αποτελεί η δημιουργία εθνικής υποδομής σε αναλυτικά στοιχεία, που να αναφέρονται στις περιφερειακές και κοινωνικές διαστάσεις του φαινομένου.

Ειδικότερα, η Ο.Κ.Ε. έχει επανειλημμένα τονίσει ότι για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του πολυδιάστατου φαινομένου της φτώχειας απαιτείται η διαμόρφωση μίας ολοκληρωμένης Στρατηγικής η οποία θα περιλαμβάνει παρεμβάσεις και μέτρα σε όλους τους σχετικούς τομείς: (α) οικονομία - απασχόληση, (β) κοινωνική πολιτική - κοινωνική ασφάλεια, (γ) κοινωνικές και δημόσιες υπηρεσίες, όπως ιδίως, η παιδεία, η υγεία -

μακροχρόνια φροντίδα. Παράλληλα, πρέπει να διασφαλίζεται η ορθή στόχευση και η υψηλή αποτελεσματικότητα των πολιτικών αυτών .

Βασικό εργαλείο για την καταπολέμηση της φτώχειας πρέπει να είναι καθολική εφαρμογή ενός συστήματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Παράλληλα πρέπει να διασφαλιστεί η επάρκεια του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας και η σύνδεσή του με τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, υγείας, εκπαίδευσης, καθώς και με τις πολιτικές ανάπτυξης και επαγγελματικής κατάρτισης.

Ο ολοκληρωμένος αναπτυξιακός σχεδιασμός για την αντιμετώπιση της φτώχειας, ο οποίος θα λειτουργεί στο πλαίσιο μίας τέτοιας Στρατηγικής, πρέπει να αντιμετωπίζει, εκτός των άλλων, και τις ανισότητες στην κατανομή του εισοδήματος, την ορθολογικοποίηση του φορολογικού συστήματος, την εκτεταμένη φοροδιαφυγή και την αδήλωτη εργασία και θα επιδιώκει την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

2. Η σημασία του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος

Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, η ΟΚΕ αποτύπωσε αναλυτικά στην υπ. αρ. 301 Γνώμη Πρωτοβουλίας της με θέμα «Το κοινωνικό δίκτυο ασφαλείας για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής – Προτάσεις και μέτρα πολιτικής» (Μάρτιος 2014) τις θέσεις της για τις βασικές αρχές και τους άξονες ανάπτυξης ενός ολοκληρωμένου πλαισίου παρεμβάσεων, που θα αντιμετωπίζει τις επιπτώσεις της «φτωχοποίησης» της ελληνικής κοινωνίας και θα θεμελιώνει ένα δίκτυο ασφαλείας για όσους βρίσκονται σε παρατεταμένη κατάσταση φτώχειας , αντιμετωπίζουν κινδύνους κοινωνικού αποκλεισμού και δεν καλύπτονται επαρκώς ιδίως από τις θεσμοθετημένες παροχές κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας.

Η Γνώμη Πρωτοβουλίας επισήμανε χαρακτηριστικά ότι η οικονομική κρίση έχει αυξήσει τις ανάγκες για επαρκή κοινωνική προστασία, επιβάλλοντας άμεσα την αναμόρφωση ιδίως του υφιστάμενου υπολειμματικού μοντέλου κοινωνικής πρόνοιας για την αντιμετώπιση τριών βασικών προκλήσεων: α) την άμεση στόχευση των (περιορισμένων πλέον) δημόσιων πόρων σε ομάδες του πληθυσμού με αντικειμενικά προβλήματα συμμετοχής στον οικονομικό ιστό, β) την σταδιακή εξασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης στα φτωχά άτομα και νοικοκυριά και γ) την

εξασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης στα άτομα με αναπηρία και στις οικογένειές τους.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ο.Κ.Ε έχει προτείνει τα εξής:

- i) νομοθετική κατοχύρωση ενός εγγυημένου ορίου συντήρησης,
- ii) θέσπιση ενός γενικού συστήματος ελαχίστου εισοδήματος για κάθε άτομο που δεν εργάζεται και αδυνατεί να εξασφαλίσει με τις δικές του δυνάμεις ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης,
- iii) θέσπιση ενός ειδικού προγράμματος κάλυψης των φτωχών ανέργων χωρίς ασφαλιστική προστασία που θα προσαρμόζεται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους,
- iv) επανεξέταση όλων των κατηγοριακών προνοιακών προγραμμάτων εισοδηματικής ενίσχυσης αμέσως μετά την ωρίμανση των προϋποθέσεων ανάπτυξης του γενικού συστήματος και του ειδικού προγράμματος με βάση εισοδηματικά κριτήρια. Από την πρόταση αυτή εξαιρούνται τα πάσης φύσεως επιδόματα αναπηρίας.
- v) ανάπτυξη συμπληρωματικών δράσεων κοινωνικής προστασίας.

Αναγνωρίζοντας ότι η Ελλάδα έχει υστερήσει σημαντικά στην εφαρμογή ενός προγράμματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (Ε.Ε.Ε.), η ΟΚΕ **επισημαίνει ότι πρέπει να επιταχυνθούν οι διαδικασίες αξιολόγησης του πιλοτικού προγράμματος Ε.Ε.Ε. και άμεσης εφαρμογής του σε ολόκληρη τη χώρα.** Ειδικότερα, με βάση τις θέσεις της Ο.Κ.Ε., οι βασικές αρχές του συστήματος Ε.Ε.Ε. πρέπει να επικεντρώνονται στα ακόλουθα:

α) Το γενικό σύστημα ελαχίστου εισοδήματος δεν πρέπει να αποτελεί μονοδιάστατη χορήγηση χρηματικών παροχών, αλλά να συνθέτει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα κοινωνικών παρεμβάσεων βασισμένο σε τρεις πυλώνες:

-Θεσμικά κατοχυρωμένη προνοιακή παροχή εισοδηματικής ενίσχυσης, που εξασφαλίζει σε κάθε φτωχό πολίτη ένα εγγυημένο όριο αξιοπρεπούς διαβίωσης

-Πακέτο ποιοτικών υπηρεσιών φροντίδας για άτομα που αντιμετωπίζουν πρόσθετα προβλήματα εξαιτίας ηλικίας, ασθένειας ή αναπηρίας

-Πλέγμα προγραμμάτων ενεργοποίησης και προώθησης στην αγορά εργασίας ανέργων που είναι ικανοί και διαθέσιμοι προς απασχόληση.

β) Η κατοχύρωση του Ε.Ε.Ε. συνιστά σημαντικό μηχανισμό μεταρρυθμιστικής παρέμβασης στο πεδίο των παραδοσιακών προνοιακών πολιτικών, που θα πρέπει να συνδέει, όπου αυτό είναι δυνατόν τις παροχές με την εργασιακή ένταξη και να υιοθετεί αυστηρά κριτήρια επιλεκτικότητας στην άσκηση μέτρων κοινωνικής πολιτικής.

γ) Το μοντέλο στοχευμένης κάλυψης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού πρέπει να εξειδικεύει το περιεχόμενο και τις προϋποθέσεις πρόσβασης στις αντίστοιχες υπηρεσίες και παροχές, κατευθύνοντας τις αναδιανεμητικές πολιτικές στα πλέον ευπαθή τμήματα του πληθυσμού που δεν έχουν πρόσβαση σε βασικά κοινωνικά αγαθά. Πρόσθετη δυσκολία, λόγω περιορισμένων πόρων, αποτελεί η εσωτερική ιεράρχηση στο επίπεδο των ευάλωτων ομάδων, ώστε να εντοπισθούν εκείνες με τις μεγαλύτερες ανάγκες. Η εξεύρεση του σημείου ισορροπίας και του «ιδανικού» μείγματος πολιτικών απαιτεί, επομένως, ευρύτερες κοινωνικοπολιτικές συναινέσεις στην Ελλάδα της ύφεσης, ώστε να ενδυναμωθεί το διακύβευμα της κοινωνικής αλληλεγγύης.

δ) Το προτεινόμενο μοντέλο **πρέπει να προσεγγίζει δυναμικά τους στόχους μίας δημόσιας προνοιακής πολιτικής** με παρεμβάσεις που συνδέονται με αναπτυξιακές πολιτικές καθώς και με την προώθηση της απασχόλησης, την ενίσχυση ευκαιριών και προσωπικών δυνατοτήτων επιλογής των ατόμων που αντιμετωπίζουν καταστάσεις ανάγκης.

3. Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Κοινωνικής Ένταξης

Οι διαχρονικές θέσεις της Ο.Κ.Ε. για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και οι περισσότερες από τις εισηγήσεις της πρόσφατης υπ' αρ. 301 Γνώμης Πρωτοβουλίας της με θέμα «Το κοινωνικό δίκτυ ασφαλείας για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής – Προτάσεις και μέτρα πολιτικής» (Μάρτιος 2014), λήφθηκαν υπόψη κατά τη διαμόρφωση των στόχων και των προτεραιοτήτων του **Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Κοινωνική Ένταξη**², το οποίο έχει ήδη εγκριθεί και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ιανουάριος 2015).

² Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη εκπονήθηκε τον Δεκέμβριο του 2014 από την Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Συνοχής του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας με τη συνδρομή της Ομάδας Εργασίας για την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης και ανεξάρτητων εμπειρογνομώνων.

Συγκεκριμένα, το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη σηματοδοτεί μία σημαντική παρέμβαση της Πολιτείας για την αναπτυξιακά προσανατολισμένη μεταρρύθμιση του μοντέλου κοινωνικής προστασίας³ υπό το πρίσμα της οικονομικής κρίσης, της δημογραφικής γήρανσης, της αποδυνάμωσης των οικογενειακών δικτύων και της εμφάνισης νέων διαρθρωτικών κινδύνων (μακροχρόνια ανεργία, υπερχρέωση, φτώχεια), που απειλούν πλέον τη συνοχή της Ελληνικής κοινωνίας.

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης θέτει τις βάσεις για μία ριζική μεταρρύθμιση των πολιτικών καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς:

- ❑ Θεσπίζει ένα **κοινό πλαίσιο αρχών, προτεραιοτήτων και στόχων** για τον συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση όλων των παρεμβάσεων καταπολέμησης της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
- ❑ Ιεραρχεί **μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες** του συστήματος κοινωνικής προστασίας βάσει των στόχων της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής 2020 για μία «*Εξυπνη, Βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ανάπτυξη*»
- ❑ Κατοχυρώνει τα **πεδία συνεργασίας και δικτύωσης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα** για την πλήρη αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων υλικών και ανθρώπινων πόρων
- ❑ Τυποποιεί τις **βασικές πηγές χρηματοδότησης των δημόσιων πολιτικών κοινωνικής ένταξης** την περίοδο 2015-2020
- ❑ Οριοθετεί τα **πεδία αξιοποίησης του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης** (νέο ΕΣΠΑ) για την περίοδο 2014-2020 στον τομέα προαγωγής της ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας⁴.

³ Βλ. ιδίως τις σχετικές επισημάνσεις για την αποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας σε Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Αξιολόγηση του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων και του Προγράμματος Σταθερότητας του 2013 για την Ελλάδα*, SWD(2013) 358/29.5.2013.

⁴ Το εγκεκριμένο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ελληνικό **Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης** (νέο ΕΣΠΑ) για την περίοδο 2014-2020 προβλέπει για την προώθηση του Θεματικού Στόχου 9 «**Πρόωθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης**» κονδύλια ύψους **1.303.336.729,60** ευρώ (6,5% της συνολικής Ενωσιακής Συνδρομής) μέσω των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων.

Η Εθνική Στρατηγική αποτελεί μία Στοχευμένη Στρατηγική που απομακρύνεται από παραδοσιακά μοντέλα **καθολικής κάλυψης του πληθυσμού** (ανεξάρτητα από την θέση του ατόμου στην αγορά εργασίας, την κοινωνικοασφαλιστική του προστασία και την εισοδηματική / περιουσιακή του κατάσταση⁵) μέσω δημόσιων μη ανταποδοτικών μεταβιβάσεων και υπηρεσιών. Υπό το πρίσμα αυτό, η Στρατηγική επιδιώκει να διοχετεύσει πόρους και να δημιουργήσει ευκαιρίες σε άτομα και οικογένειες που αντιμετωπίζουν καταστάσεις κινδύνου εξαιτίας της αντικειμενικής αδυναμίας τους να εξασφαλίσουν αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης:

- ❑ είτε από ίδιους πόρους (π.χ. κινητή και ακίνητη περιουσία)
- ❑ είτε από την αγορά εργασίας
- ❑ είτε από το δημόσιο σύστημα της υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης
- ❑ είτε από το δημόσιο σύστημα υγείας.

Η ΟΚΕ αποδέχεται ότι η επιλογή του μοντέλου της Στοχευμένης Στρατηγικής:

- α) ενσωματώνει ισχυρές **διαστάσεις κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης**
- β) εξασφαλίζει **προϋποθέσεις θεσμικής, επιχειρησιακής και χρηματοδοτικής βιωσιμότητας των παρεμβάσεων**
- γ) εξυπηρετεί την **σταδιακή πλήρωση των τριών εθνικών στόχων για την καταπολέμηση της φτώχειας⁶** (National Poverty Targets), όπως έχουν οριοθετηθεί και αποτυπώνονται στο **Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων⁷**.

⁵ Σύμφωνα με την σχετική ανακοίνωση της ΕΛ.ΣΤΑΤ για τα πορίσματα της δειγματοληπτικής Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών έτους 2013 (Δεκέμβριος 2014), το μέσο ετήσιο ατομικό ισοδύναμο εισόδημα ανέρχεται σε 9.303 ευρώ και το μέσο ετήσιο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών της χώρας σε 16.170 ευρώ.

⁶ Εθνικοί Στόχοι για τη Φτώχεια (ΕΠΜ, 2011):

- ⇒ Μείωση των ανθρώπων που απειλούνται από τη φτώχεια ή/και τον κοινωνικό αποκλεισμό κατά 450.000 έως το 2020
- ⇒ Μείωση του αριθμού των παιδιών που απειλούνται από τη φτώχεια κατά 100.000 έως το 2020
- ⇒ Ανάπτυξη ενός «δικτύου κοινωνικής ασφάλειας» (social safety net) κατά του κοινωνικού αποκλεισμού, που περιλαμβάνει δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών σε βασικές υπηρεσίες (ιδίως υπηρεσίες πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας, στέγασης και εκπαίδευσης)

⁷ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία / Υπουργείο Οικονομικών, *Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2011 – 2014 – Ελλάδα*, Απρίλιος 2011. Επισημαίνεται ότι:

- ⇒ (α) Ο πρώτος στόχος μεταφράζεται σε μείωση του ποσοστού όσων απειλούνται από φτώχεια ή/και αποκλεισμό από το 28% το 2008 σε 24% το 2020. Στο πλαίσιο του Ε.Π.Μ., ο πληθυσμός που απειλείται από φτώχεια ή/και αποκλεισμό ορίζεται σύμφωνα με τους εξής δείκτες: ποσοστό

Η Εθνική Στρατηγική εξυπηρετεί την προώθηση του υποδείγματος της *Ενεργητικής Ένταξης* των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού⁸, που συνδυάζει την επαρκή ενίσχυση του εισοδήματος, την προώθηση στην απασχόληση χωρίς αποκλεισμούς και την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες φροντίδας, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τον αντίκτυπο των μέτρων στην κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση των ευάλωτων ατόμων, όσο και τις πιθανές μεταξύ τους συνέργειες.

ατόμων που απειλούνται από φτώχεια, ποσοστό ατόμων με σοβαρή υλική στέρηση και ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά χαμηλής έντασης εργασίας.

- ⇒ (β) Ο δεύτερος στόχος αφορά άτομα ηλικίας 0 – 17 ετών (βρέφη, νήπια, παιδιά, εφήβους) και μεταφράζεται σε μείωση του ποσοστού των παιδιών που απειλούνται από φτώχεια από το 23% το 2008 σε 18% το 2020.
- ⇒ (γ) Ο τρίτος στόχος δεν είναι ποσοτικοποιημένος αλλά αντανακλά την βούληση του Ελληνικού Κράτους για λήψη μέτρων που θα οδηγήσουν σε βελτίωση της πρόσβασης των πολιτών σε βασικές υπηρεσίες στο πλαίσιο του τρίτου πυλώνα ενεργητικής ένταξης (Πρόσβαση σε Ποιοτικές Υπηρεσίες). Βλ. σχετικά Ελληνική Δημοκρατία / Υπουργείο Οικονομικών, Greek National Reforms Programme 2014, Απρίλιος 2014, σ. 46.

⁸ Η συζήτηση περί ενεργητικής ένταξης στο επίπεδο της ΕΕ εγκαινιάστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 2000 με την έκδοση της Ανακοίνωσης της Επιτροπής «*Να οικοδομήσουμε μια Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς*», COM (2000) 79/1.3.2000 και σχηματοποιήθηκε το 2008 με την έκδοση της Σύστασης της Επιτροπής «*Ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας*», COM(2008) 369/3.10.2008.

Γ. ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το Σχέδιο Νόμου με τίτλο «Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, για την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις» περιλαμβάνει διατάξεις για τρία αυτοτελή πεδία:

- λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης
- λειτουργία της Κυβέρνησης και των κυβερνητικών οργάνων / ολοκλήρωση της συγκρότησης και αναδιάρθρωσης του κυβερνητικού σχήματος
- αντιμετώπιση ζητημάτων επείγοντος χαρακτήρα.

Η Ο.Κ.Ε. θα τοποθετηθεί ξεχωριστά για τα τρία Κεφάλαια του Σχεδίου Νόμου. Ωστόσο, λόγω της γνωμοδοτήσεως με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, έμφαση θα δοθεί στο θέμα της λήψης άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης.

Κεφάλαιο Πρώτο - Ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί θετική την αναγνώριση της ανάγκης αντιμετώπισης της κατάστασης στην οποία έχει βρεθεί ένα μεγάλο τμήμα της ελληνικής κοινωνίας και την προσπάθεια διαχείρισης του προβλήματος. Επισημαίνει όμως την ανάγκη εφαρμογής ολοκληρωμένης πολιτικής αντιμετώπισης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού **στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης με τη θεσμοθέτηση ενός Γενικού Συστήματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ως το βασικό εργαλείο για την προώθηση του μοντέλου στοχευμένης κάλυψης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.**

Η Αιτιολογική Έκθεση του παρόντος σχ/ν επιβεβαιώνει την **αναμφισβήτητα ορθολογική υπαγωγή του στο ευρύτερο πλαίσιο ανάπτυξης της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης (ΕΣΚΕ)**⁹

⁹ Στη σελ.2 της Αιτιολογικής Έκθεσης επισημαίνεται χαρακτηριστικά (σ. 2) ότι: *«Το παρόν νομοσχέδιο εντάσσεται στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης (ΕΣΚΕ), η οποία προσανατολίζεται στην ενίσχυση του κοινωνικού ιστού μέσω πολιτικών που καλύπτουν*

Η Ο.Κ.Ε. διαπιστώνει ότι τα άρθρα 1-3 του Σχεδίου Νόμου αποτελούν την πρώτη θεσμική πρωτοβουλία υλοποίησης του **Άξονα Προτεραιότητας 1** της ΕΣΚΕ, που προβλέπει μέτρα άμεσου και μακροπρόθεσμου χαρακτήρα για την κάλυψη ατόμων που βιώνουν **συνθήκες ακραίας φτώχειας** και θεωρεί ότι στο παρόν Σχέδιο Νόμου θα πρέπει να εισαχθεί **νέο άρθρο** στο Κεφάλαιο Πρώτο που θα κατοχυρώνει **το πλέγμα των στόχων και των προτεραιοτήτων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ)**, **θεσπίζοντας ρητώς την επιτελική αρμοδιότητα του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης για τον συντονισμό των δράσεών της σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.**

Είναι σαφές ότι οι αντοχές της ελληνικής κοινωνίας βρίσκονται σε οριακό σημείο. Είναι επιτακτική λοιπόν ανάγκη να **διασφαλισθεί ένα ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα για όλους τους πολίτες και ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο κοινωνικής προστασίας με στοχευμένες πολιτικές στις πλέον ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.**

Όσον αφορά στα προτεινόμενα άμεσα μέτρα (Άρθρα 1-3), το παρόν σχ/ν εισάγει **τρία διαφορετικά προγράμματα πρόσβασης σε βασικά αγαθά** (ηλεκτρική ενέργεια, στέγαση, είδη διαβίωσης). Η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι η εφαρμογή **κριτηρίων συστημικής αξιολόγησης**¹⁰ των τριών σχετικών προγραμμάτων πρόσβασης σε βασικά αγαθά οδηγεί στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

α) Και τα τρία προγράμματα αποτελούν **βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις ετήσιας ισχύος** που δεν εισάγουν ουσιαστικά ένα νέο σύστημα πρόσβασης των ευπαθών ομάδων σε βασικά αγαθά.

β) Ως μονάδα **τυποποίησης των δικαιούχων επιλέγεται στα δύο πρώτα Προγράμματα το νοικοκυριό, ενώ το Πρόγραμμα σίτισης απευθύνεται σε άτομα.**

όλο τον πληθυσμό χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς, εξασφαλίζουν μακροπρόθεσμα κοινωνικό και οικονομικό όφελος και συμβάλλουν στην παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας.

Σε περιόδους δημοσιονομικού περιορισμού, είναι σημαντική η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης και ειδικότερα η αντιμετώπιση της ακραίας φτώχειας να εξασφαλίζει μέσω της ορθολογικής επένδυσης δημόσιων και ιδιωτικών πόρων (στρατηγικές κοινωνικών επενδύσεων), πέρα από τις συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης των οικογενειών, και μακροπρόθεσμα σημαντικά αναπτυξιακά οφέλη, ιδίως όσον αφορά τις προοπτικές απασχόλησης των ευπαθών ομάδων και την ενίσχυση της καταναλωτικής τους ικανότητας / αγοραστικής δύναμης. Οι δράσεις για την αντιμετώπιση της φτώχειας δεν διασφαλίζουν μόνο την κοινωνική συνοχή αλλά αποτελούν ταυτόχρονα και μοχλό για την οικονομική ανάπτυξη».

¹⁰ Τα κριτήρια **συστημικής αξιολόγησης περιλαμβάνουν:**

- Συμβατότητα των προγραμμάτων με τις υπέρτερες Συνταγματικές Αρχές
- Συμβατότητα των προγραμμάτων με τις αρχές και τις προτεραιότητες της ΕΣΚΕ
- Συμβατότητα των προγραμμάτων με το κεκτημένο της ΕΕ στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης.
-

γ) Η **βασική οριοθέτηση των δικαιούχων στηρίζεται στο οριζόντιο κριτήριο της ακραίας φτώχειας**, που δεν έχει εξειδικευθεί μέχρι σήμερα νομοθετικά με ενιαίο τρόπο. Ούτως ή άλλως, η θεσμική οριοθέτηση των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού στην Ελλάδα δεν αποτυπώνεται σε ένα κείμενο δεσμευτικής ισχύος (π.χ. Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Ένταξης) αλλά εντοπίζεται σε διαφορετικές νομοθετικές ή κανονιστικές πρωτοβουλίες που τυποποιούν συγκεκριμένες κατηγορίες.

Η εξειδίκευση της ομάδας που πλήττεται από συνθήκες ακραίας φτώχειας προβλέφθηκε για πρώτη φορά μόλις το 2012, μέσω της κατοχύρωσης της πιλοτικής εφαρμογής ενός Προγράμματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος με βάση τις διατάξεις της υποπαραγράφου ΙΑ.3. του άρθρου πρώτου του **Ν. 4093/2012**, που προβλέπουν ότι το Πρόγραμμα απευθύνεται σε άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας¹¹, παρέχοντας στους δικαιούχους ενίσχυση εισοδήματος συνδυαζόμενη με δράσεις κοινωνικής επανένταξης, ενώ λειτουργεί συμπληρωματικά με τις εκάστοτε εφαρμοζόμενες πολιτικές για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η διαδικασία πιλοτικής εφαρμογής του Προγράμματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος **«Εγγυημένο Κοινωνικό Εισόδημα»** προωθήθηκε με βάση τις διατάξεις της υπ. αρ. 39892/ΓΔ1.2/7.11.2014 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας **«Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του πιλοτικού προγράμματος Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα»**, που θεσπίζει για πρώτη φορά **δείκτες του εγγυημένου από την πολιτεία ορίου συντήρησης** και θέτει προϋποθέσεις πρόσβασης των ενδιαφερομένων σε ένα πακέτο επιδοματικών παροχών, υπηρεσιών και κοινωνικών πλεονεκτημάτων.

δ) Η **ειδική οριοθέτηση των δικαιούχων** στηρίζεται στα ακόλουθα κριτήρια:

- το Πρόγραμμα παροχής δωρεάν ρεύματος περιορίζεται σε **δικαιούχους με κύρια κατοικία**

¹¹ Η έννοια της ακραίας φτώχειας δεν εξειδικεύεται στο κείμενο της διάταξης, παραμένοντας επομένως μία αόριστη νομική έννοια που παραπέμφθηκε να προσδιορισθεί από την διοίκηση, αποτελώντας σε κάθε περίπτωση αντικείμενο δικαστικού ελέγχου.

- ❑ το Πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου περιορίζεται σε **νοικοκυριά χωρίς δυνατότητες στέγασης σε ιδιόκτητο ακίνητο εντός του Δήμου της κύριας κατοικίας τους**¹²
- ❑ το Πρόγραμμα **σίτισης δεν προβλέπει ειδικό κριτήριο.**

ε) Και τα τρία προγράμματα υπάγονται σε μία **αρνητική ρήτρα εξειδίκευσης των δικαιούχων**, η οποία ουσιαστικά αποκλείει τις ακόλουθες κατηγορίες που πλήττονται από συνθήκες ακραίας φτώχειας:

- ❑ πρόσωπα και οικογένειες που θα ενταχθούν σε δράσεις του **Ευρωπαϊκού Ταμείου Βοηθείας για τους Απόρους**¹³
- ❑ πρόσωπα και οικογένειες που θα ενταχθούν σε δράσεις του Θεματικού Στόχου 9¹⁴ των **Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΣΕΣ 2014-2020**¹⁵.

στ) Τα τρία προγράμματα προβλέπουν διαφορετικές παροχές για τους δικαιούχους:

- ❑ το Πρόγραμμα παροχής δωρεάν ρεύματος χορηγεί **μηνιαίες παροχές σε είδος** (δωρεάν ρεύμα έως 300 kwh)
- ❑ το Πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου χορηγεί **μηνιαίες χρηματικές παροχές** (επίδομα ενοικίου)

¹² Η σχετική πρόβλεψη στο κείμενο της Αιτιολογικής Έκθεσης του Σχεδίου Νόμου (σ. 6) ότι «*προτεραιότητα θα δοθεί σε νοικοκυριά με ανήλικα παιδιά και σε αστικές περιοχές*» **δεν αποτελεί δεσμευτικό κριτήριο οριοθέτησης**, καθώς απουσιάζει από το κείμενο του Σχεδίου Νόμου.

¹³ Το άρθρο 4 προφανώς εκ παραδρομής αναφέρεται σε «*όσους ήδη ωφελούνται από προγράμματα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Βοηθείας για τους Απόρους*», καθώς η ομάδα αυτή δεν έχει εξειδικευθεί θεσμικά μέχρι σήμερα.

¹⁴ Ο Κανονισμός 1303/2013 της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «*Περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, τα οποία καλύπτονται από το κοινό στρατηγικό πλαίσιο, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006*», ΕΕ L347/20.12.2013, εντάσσει ρητώς τον στόχο της κοινωνικής ένταξης ανάμεσα στους Θεματικούς Στόχους των ΕΔΕΤ, καθώς το άρθρο 9 προβλέπει ότι «*Κάθε ΕΔΕΤ, προκειμένου να συμβάλει στη στρατηγική της Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, καθώς και στις ειδικές αποστολές κάθε Ταμείου, οι οποίες συνάδουν με τους στόχους που απορρέουν από τη Συνθήκη και περιλαμβάνουν την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, υποστηρίζει τους ακόλουθους θεματικούς στόχους:*

(9) *προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων*».

¹⁵ Το άρθρο 4 προφανώς εκ παραδρομής αναφέρεται σε «*όσους ήδη ωφελούνται από το θεματικό στόχο 9 των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων*», καθώς η ομάδα αυτή δεν έχει εξειδικευθεί θεσμικά μέχρι σήμερα.

- ❑ το Πρόγραμμα σίτισης δεν εξειδικεύει ρητώς τις χορηγούμενες παροχές, παραπέμποντας προφανώς σε παροχές σε είδος (τρόφιμα).

ζ) Και τα τρία προγράμματα δεν αποτελούν παρεμβάσεις άμεσης εφαρμογής, καθώς θα εξειδικευθούν μέσω της έκδοσης ενιαίας κανονιστικής διοικητικής πράξης (Κοινή Υπουργική Απόφαση) που θα ρυθμίσει όλα τα αναγκαία ζητήματα. Επομένως, οι δικαιούχοι θα αποκτήσουν πρόσβαση στις παροχές με την παρέλευση των ακόλουθων σταδίων:

- ❑ επεξεργασία και έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης
- ❑ κατάθεση αιτήσεων από τους ενδιαφερόμενους
- ❑ έλεγχος των προϋποθέσεων που θα θεσπισθούν με την εν λόγω Κοινή Υπουργική Απόφαση και έκδοση αποφάσεων υπαγωγής
- ❑ έκδοση αποφάσεων ένταξης.

Κεφάλαιο Δεύτερο – Οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων

Η Ο.Κ.Ε. κρίνει θετικά:

- τη σύσταση Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς, καθώς θεωρεί ότι η συγκέντρωση όλων των επιμέρους φορέων κάτω από ένα όργανο μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά σε καλύτερο συντονισμό και βελτιωμένη αποτελεσματικότητα.
- τον περιορισμό των μετακλητών διοικητικών υπαλλήλων, ειδικών συμβούλων και συνεργατών που υπηρετούν στα γραφεία μελών της Κυβέρνησης.
- την κατάργηση της Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Προβολής και τη δεύτερης και μεταφοράς του προσωπικού, των δομών και υπηρεσιών της στη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης

Η Ο.Κ.Ε. κρίνει αρνητικά ότι :

- τα θέματα που αφορούν τον συντονισμό των δράσεων, την ανάληψη πρωτοβουλιών και την υλοποίηση των ελεγκτικών ενεργειών και γενικά των απαραίτητων διαδικασιών ώστε να λειτουργήσει η Γενική Γραμματεία

Καταπολέμησης της Διαφθοράς θα καθοριστούν με μεταγενέστερες κοινές αποφάσεις των συναρμόδιων Υπουργών.

- δεν υπάρχει ούτε ενδεικτικός υπολογισμός κόστους για την καταβολή οδοιπορικών στους ειδικούς συμβούλους που θα υπηρετούν εθελοντικά στα πολιτικά γραφεία του Πρωθυπουργού, των αντιπροέδρων της Κυβέρνησης και των Υπουργών (Άρθρο 24).

Κεφάλαιο Τρίτο – Λοιπές Ρυθμίσεις επείγοντος χαρακτήρος

Η Ο.Κ.Ε. κρίνει θετικά τις προτεινόμενες ρυθμίσεις για τη μεταφορά μαθητών και την παράταση της χορήγησης ασφαλιστικών παροχών στις συγκεκριμένες κατηγορίες ασφαλισμένων.

Γ. ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΝΕΟ ΑΡΘΡΟ 1

Σε συνέχεια της Γενικής Αξιολόγησης του σχ/ν, η Ο.Κ.Ε. **προτείνει να εισαχθεί νέο άρθρο** στο Κεφάλαιο Πρώτο που θα κατοχυρώνει **το πλέγμα των στόχων και των προτεραιοτήτων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Κοινωνική Ένταξη, θεσπίζοντας ρητώς την επιτελική αρμοδιότητα του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης για τον συντονισμό των δράσεών της σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.**

Άρθρα 1-5

Επί των άρθρων 1-5 η Ο.Κ.Ε. προτείνει να απαλειφθεί ο όρος «ακραία φτώχεια» στο κείμενο του νόμου. Σε διαφορετική περίπτωση θα πρέπει να οριστεί και εξειδικευτεί ο όρος αυτός σε σχετική διάταξη στον νόμο αυτό και να μην αφηθεί ο καθορισμός της έννοιας ακραία φτώχεια και οι δικαιούχοι που εκπορεύονται εξ αυτής να προσδιοριστούν μέσω Κοινής Υπουργικής Απόφασης διότι εκεί ελλοχεύει ο κίνδυνος πολλαπλών χρήσεων και ερμηνειών.

Άρθρα 1-3

Στα άρθρα 1,2,3, η Ο.Κ.Ε. προτείνει ο όρος «*νοικοκυριά*» να αντικατασταθεί από τον όρο, «*οικογένεια και μοναχικά πρόσωπα*». Με αυτό τον τρόπο αίρονται ενδεχόμενοι αποκλεισμοί δικαιούχων από μια αδόκιμη διατύπωση του νόμου.

Άρθρο 1

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι θα πρέπει να υπάρχει ιδιαίτερη μέριμνα για περιπτώσεις δικαιούχων που στην οικογένεια τους υπάρχει μέλος με αναπηρία και για τους δικαιούχους που η θεραπευτική τους αγωγή απαιτεί σύνδεση με ηλεκτρικές συσκευές.

Άρθρο 3

Η Ο.Κ.Ε. προτείνει να διαγραφεί η παρ. 2 και το πεδίο της να αποτελέσει αντικείμενο ρύθμισης της σχετικής Κοινής Υπουργικής Απόφασης.

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να εξετασθεί εάν στον υπολογισμό του εισοδήματος των δικαιούχων θα περιλαμβάνονται τα προνοιακά επιδόματα αναπηρίας που χορηγούνται από το κράτος.

Άρθρο 4

Το άρθρο 4 ορίζει ότι στις παροχές των άρθρων 1 έως 3 δεν υπάγονται όσοι ήδη ωφελούνται από προγράμματα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Βοηθείας για τους Απόρους και από το θεματικό στόχο 9 των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Η προσπάθεια να μην αλληλεπικαλύπτονται υφιστάμενες δράσεις με τις προβλέψεις του νομοσχεδίου προκαλεί ερωτηματικά ως προς την ομάδα στόχου, καθώς αν δικαιούχοι που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και είναι ωφελούμενοι άλλων δράσεων, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του νομοσχεδίου, τότε ίσως το νομοσχέδιο έπρεπε είτε να δεχθεί τη συμπληρωματικότητα με άλλες παρεμβάσεις, είτε να στοχεύσει ψηλότερα στην κοινωνική πυραμίδα (π.χ. υποκαθιστώντας την ακραία φτώχεια με την σχετική φτώχεια).

Ως εκ τούτου, η Ο.Κ.Ε. προτείνει τη διαγραφή του άρθρου 4.

Άρθρο 5

Με δεδομένο ότι θα υπάρξει διαφορετικός βαθμός ωριμότητας κάθε Προγράμματος, η Ο.Κ.Ε. προτείνει να προβλεφθεί ρητή εξουσιοδοτική διάταξη για την έκδοση τριών αυτοτελών ΚΥΑ (μία για κάθε Πρόγραμμα), ώστε να εξασφαλισθούν συνθήκες κανονιστικής ευελιξίας για την ανάπτυξη των Προγραμμάτων.